

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 or.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună .. 2 "

Pe 1/2 de Duminică pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
anuar de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE
Pe un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicație.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 47.

Calvarul!

În acești din urmă 10 ani de viață constituțională maghiară, petrecută sub egida lozincei vestite: „jog, törvény és igazság“ (drept, lege și dreptate), când nu sunt de cât puține zile dela condamnarea la 2 ani de robie a mimosului deputat slovac dr. Juriga, și când chiar acum stau alți 16 slovaci pe banca acuzaților dela Rozenberg (Rózsashegy), credem nemerit să facem tabloul jertfelor aduse de luptătorii naționalităților.

Cifrele vor vorbi mai elocuent de cât cel mai strașnic rechisitor la adresa molochului șovinist, care înghite atâtea victime.

Din jertfele aduse, „Tribuna“ și-a avut și ea partea la care cu mândrie privim.

În fața acestui tablou am putea întreba și noi cu Sienkievitz: „Quo vadis?“ — regim șovinist!

Nr. crt.	Luna și ziua	Anul	Acuzaatul	Acuza	Locul	Oșanda	Amenda
1	6 Oct.	1897	Andrei Balteș, red. („Tribuna“)	Pentru articoli politici și ptru „Foia Pop.“	Cluj	1 an 4 luni temn. ord.	600 cor. — fil.
2	15 "	"	V. Morar, preot în Ciufud	Pentru „Deșt. Rom.“ și „Doina lui Lucaci“	"	1 1/2 an temniță de stat	600 " — "
3	15 "	"	Crăciun Simion, inv.	Dtto	"	1 an temniță de stat	400 " — "
4	15 "	"	Ioan Simu, teolog	Dtto	"	6 luni temniță de stat	200 " — "
5	16 "	"	Petru Călcianu, adv., Orșova	Pentru ațâțare contra națiunii maghiare	Biserica-Albă	5 zile închisoare	100 " — "
6	16 "	"	Ioan Neagu, cap., Glodna-Rom.	Agitație	"	6 luni temniță	— " — "
7	18 "	"	Ioan Păcurar, preot, Tūr	Dtto	Biserica-Albă	6 luni temniță ord.	240 " — "
8	"	"	George Făgărășan, inv.	Dtto	"	1 1/2 an temniță	400 " — "
9	20 "	"	Dr. Ioan Raț, preș. part. național	Pentru convocarea delegaților alegător. rom.	Poliția din Sibiu	10 zile închisoare	140 " — "
10	21 "	"	Dr. O. Russu	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
11	21 "	"	Dr. A. Frâncu	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
12	21 "	"	Dr. N. Vecerdea	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
13	21 "	"	Onoriu Tilea	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
14	21 "	"	Zaharie Boi	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
15	21 "	"	Dr. I. A. de Preda	Dtto	"	3 zile închisoare	50 " — "
16	21 "	"	Dr. A. Murășan, red. („Gaz. Tr.“)	Ptru conv. confer. alegătorilor din Brașov	Sentița ministrului	8 zile temniță de stat	100 " — "
17	22 "	"	E. Beșa, paroch, Poiana	Ptru un toast	Sibiu	6 săpt. temn. ordinară	50 " — "
18	18 Dec.	"	Aurel Ciato, universitar	Ptru agitație	—	6 luni temniță de stat	— " — "
19	15 Maiu	1895	„Tribuna“, Sibiu	Ptru adresa de aderență autorului replicii	—	—	100 " — "
20	8 Nov.	1897	M. Rubinovici, paroch, Brusnic	Ptru agitație	—	6 luni temniță de stat	538 " 30 "
21	8 Dec.	"	„Foia Poporului“	Ptru G. Moldovan și I. Sârb din Poiana	—	—	64 " 50 "
22	8 Iunie	"	Dr. N. Nilvan, Șomcuta-mare	Că au cântat „Doamne ține și protege“	—	—	1300 " — "
23	8 "	"	Vasile Dragoș, Șomcuta-mare	Dtto	—	—	1300 " — "
24	12 Febr.	1898	Ioan Secheli, preot, Tarian	Ptru agitație contra noilor legi bisericesti	Oradea-mare	3 luni temniță ord.	300 " — "
25	14 Mart.	"	Manoila Sara, Vurpăr	Agitație	Alba-Iulia	5 luni temniță	200 " — "
26	29 "	"	Dimitrie Vradincov, ziarist sârb	Dtto	Seghediu	3 luni temniță	— " — "
27	16 Apr.	"	George Micu, inv.	Dtto	—	2 luni temniță	— " — "
28	19 "	"	Ciemes, editor	Ptru „Petöfi Feier in der Sachsenstadt“	Cluj	2 săptămân temniță	20 " — "
29	19 "	"	Dr. Kelp, ziarist sas	Dtto	"	8 zile temniță	400 " — "
30	29 Maiu	"	Jiak, publicist slovac	Ptru agitație	—	8 luni temniță	1200 " — "
31	8 Iunie	"	Aurel Trif, „Tribuna Pop.“	Ptru articolul „Vremea s'a împlinit“	Oradea-mare	3 luni temniță	100 " — "
32	2 Iulie	"	N. Kisch, privatier, Bistrița	Ptru arborarea steagului săsesc	—	—	500 " — "
33	2 "	"	Dr. Lang, adv., Bistrița	Dtto	—	5 zile	200 " — "
34	19 Oct.	"	Pietor, red. dela „Nár. Noviny“	Ptru un articol	Budapesta	8 luni temniță de stat	1200 " — "
35	20 "	"	Isidor Jiak, dela „Nár. Noviny“	Ptru articolii „Megalomania“	"	3 luni temniță de stat	200 " — "
36	25 "	"	Dörschlag, dela „Kronst. Zeit.“	Ptru „Serbarea dela 15 Martie în Brașov“	Târgul-Murășului	3 luni temniță	2200 " — "
37	13 Dec.	"	Avram Giurgiu	Ptru ațâțare	"	14 zile	120 " — "
38	13 "	"	Andrei Russu	Dtto	"	14 zile	120 " — "
39	14 "	"	T. L. Albini	Ptru fondul Iancu	Alba-Iulia	13 luni tem. preventivă	— " — "
40	30 "	"	Grigorie Sima, Bucium-Șasa	Că au eșit întru întimpinarea preotului lor	—	8 zile închisoare	— " — "
41	30 "	"	Aurel Danciu, Bucium-Șasa	Dtto [întors din temniță	—	8 zile	— " — "
42	30 "	"	Ioan David, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
43	30 "	"	George David, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
44	30 "	"	Nicolae Băieșan, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
45	30 "	"	Virgil Todescu, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
46	30 "	"	Simion Bandea, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
47	30 "	"	I. Naicu, Bucium-Șasa	Dtto	—	8 zile	— " — "
48	22 "	"	I. Babuș, preot, Bucium-Șasa	Pentru agitație	—	1 luna	— " — "
49	13 "	"	Dr. Vasile Lucaci	Ptru chelt. jand. veniți să păzească casa lui	—	—	553 " 94 "
50	20 Ian.	1899	Dimitrie Palcu Curtici	Fiind c'a strigat „Jos cu Ungurii“	Curia	3 luni temniță de stat	100 " — "
51	20 "	"	Petru Drăgoi	Ptru „Doina lui Lucaci“	"	8 zile temniță	— " — "
52	20 "	"	Ilie Stefanida	Dtto	"	8 zile temniță	— " — "
53	28 "	"	Giurgea, preot, Halmagiu	Ptru purtarea bărbătească la aleg. comit.	—	2 luni tem. preventivă	— " — "
54	22 Febr.	"	I. Országh, propr. T.-St.-Martin	Ptru un toast	Budapesta	3 luni temniță de stat	— " — "
55	22 "	"	Emanuil Măglaș, „Tribuna P.“	Ptru „Fericită țară“ (țara hoților)	Oradea-mare	2 luni temniță	20 " — "
56	27 "	"	Dr. Hans Wolf	Ptru o vorbire	—	14 zile	100 " — "
57	22 April	1899	Dr. Aurel Lazar Oradea-M.	Pentru un Apel întru ajut. celor eliminați	Oradea-M.	—	100 cor. — fil.
58	12 Iunie	1899	Ioan Jurca preot, Dragomirești	Pentru agitare	Seghediu	2 luni	— " — "
59	12 "	"	I. Skultety dir. z. „Slov. Pohl.“	Ptru niște extracte din o foaiă cehă	Budapesta	3 săpt. temn. de stat	300 " — "
60	7 Dec.	"	Novák	"	"	11 săptămâni	100 " — "
61	10 Feb.	1900	24 feciori din Săliște	Pentru treicolor	"	la câte 12 zile închis.	— " — "

Nr. ord.	Luna și ziua	Anul	Acuzatul	Acuzarea	Locul	Osândă	Amenda
155—188	7 Iunie	1906	Ioan Subțire, A. Poinar, Iacob Toma, George Stancu, Petru Toma, Iuliu Baiu, Petru Crestescu, Ioan Ligezan, Iacob Bude, Ioan Toma, Iosif Mamut, Trailă Mamut, Octavian Damian, Octavian Damian, H. Ioan Burdea, Nicolae Oprea, Petru Bude, Eugen Popovici, Nic. Balcu, Petru Luminosu, Cons. Popescu, Ioan Groza, Ioan Dragoescu, Octav Azuga, Ioan Stineu, Ștefan Loga, Maria Peia, Maria Dragoescu, Iacania Vermeșan, Brândușa Oprea, Pers. Albu, Eva Cireșan Toma Iacob.	Pentru corul bisericesc din Vermeș Bocșa-montană		câte 1 zi închisoare	10 cor. amendă

TOTAL: 44 ani și 49 zile temniță și 49.293 coroane amendă. Cheltuelile de judecată și întreținere în temniță a celor osândiți se poate evalua la 150.000 coroane. Iată rodul liberalizmului maghiar! Iată desmintirea cea mai crudă a celor cuprinse în vorbirea din urmă a contelui Andrassy!

Procesul dela Rosenberg.

28 *Novembrie*. Ziua întregă au fost ascultați martorii invocați de procuror, ș'anume: Dualszky, notar în Revucza, Söllösi, notar, Jakubik, învățător, Sztehlík, învățător, aceștia toți agravând situația acuzaților, îndeosebi pe alui Hlinka și Dr. Srobár, spunând că ei agitatul poporul și-l speriau că dacă vor ține cu candidatul ungar se vor trimite în satele slovace numai preoți unguri și limba slovacă va fi prigonită. Învățătorul de stat Sztehlík a denunțat pe martorul Andrejka, zicând că el a îndemnat pe alți martori să facă mărturisiri înspre ușurarea celor pârâți.

Pietor a mărturisit înspre ușurarea acuzaților, dar tribunalul n'a vrut să-l lase la jurământ. De aceea apărătorul *Biheller* a înștiințat cerere de nulitate. *Novotyán* a mărturisit înspre ușurarea acuzaților.

Mai sunt de ascultat 50 martori.

Apărătorul *C. Brediceanu* a trimis o telegramă prezidentului tribunalului, arătând pentru ce a fost silit să plece grabnic de aici. Astfel tribunalul nu-l va înștiința la camera advocațională, cum avuse de gând s'o facă.

Apărătorul *dr. Vlad* a trebuit să lipsească și el, dar e așteptat pe mâne aici.

Privitor la președintele care conduce debaterile, corespondentul nostru *Gh. Pop* ne scrie din Rosenberg:

»Președintele este un om foarte aspru. Abia voise să-mi dea bilet de intrare. Bieții slovaci aduși martori sunt speriați rău. Se răstește la ei și-i zăpăcește rău cu întrebările. Procesul abia se va isprăvi Luni«.

29 *Noembre*. Azi au fost ascultați femeia *Adamsik*, *Szórocsák*, apoi *Kuska József*, *Kovács Mátyás*, *Jurisz József* și *Madlink*. Au auzit că *Hlinka* și *dr. Srobár* au cerut (în vorbiri) școli slovacești și funcționari cari știu limba poporului. După amezai au fost ascultați martorii cu locuința în oraș.

Ultime știri.

Catastrofă mare. Dortmund, 29 *Nov.* Fabrica de praf de pușcă dintre *Witten* și *Annen* (Germania), eri seară a sărit în aer. Orașelul *Annen* este întreg numai ruine, atât de grozavă a fost explozia. În toate satele din prejur s'au spart ferestrele caselor iar oamenii speriați au fugit în câmp. Se vorbește

că sunt 330 morți și răniți o mulțime.

Cauza exploziei este un foc ce s'a iscat seara la orele 8 în fabrică. In-dată pompierii dela fabrica lui *Krup* din apropiere au venit să stângă focul, dar nu s'au putut apropia deoarece s'a auzit o explozie, ș'apoi în curând a doua. Chiar și la fabrica *Krup* cutremurul a fost așa de mare, în cât acoperișul fabricii s'a dărâmat.

Starea sănătății Regelui României. București, 29 *Noembrie*. Starea *M. S. Regelui* merge din ce în ce mai bine.

Suveranul a început să părăsească patul, să facă plimbări prin Palat și să lucreze 2—3 ore pe zi în bibliotecă, aranjând hârtiile și punându-se în curent cu evenimentele din țară și din afară întâmplăte în cursul celor trei săptămâni din urmă.

Agițațiuni.

De Ioan Slavici.

Încă de mult s'a pornit la Viena o mișcare pentru reconstruirea monarhiei austriace unitare ca confederațiune de popoare. E mai presus de toată îndoială, că mișcarea aceasta e îndreptată contra actualei constituțiuni, contra stării de lucruri create prin legile votate de corpurile legiuitoare ale celor două părți ale monarhiei și sancționate de capul statului atât ca Împărat, cât și ca Rege apostolic, îndeosebi și contra ființei statului ungar.

Ne-am mirat dar adeseori, că guvernul austriac nu ia măsuri pentru înăbușirea unei asemenea mișcări, și încă mai mult ne-am mirat, că guvernul ungar n'a intervenit, ca inițiatorii ei să fie aruncați în temnițe ori alungați peste hotare, căci e lucru știut, că nu puțini dintre dânșii sunt cetățeni ai regatului ungar, care în patria lor n'au putut să trăiască.

Vine acum știrea, că mișcarea aceasta crește și se întinde. E vorba să se ție întruniri în deosebite părți ale țării de peste Laita, ca să se stabilească un program desvoltat până 'n cele mai mici amănunte și să se așeze temelile unei organizațiuni generale, care să adune la un loc pe toți cei ajunși la convingerea, că actualul stat ungar, așa cum el e condus, e o calamitate pentru popoarele de sub stăpânirea casei de Habsburg.

Cum se poate, ca guvernul ungar să nu intervină nici acum? — Ori nu cum-va el a intervenit, dar intervenirea i-a fost zădărnice! — Așa, ori așa, stăm pe gânduri și ne întrebăm, cum s'a pornit mișcarea și cine-o încuragiază?

Înțelepții oameni de stat, cari azi conduc afacerile publice ale regatului ungar, vor fi știind fără îndoială, că nu sunt în țările coroanei ungare oameni accesibili pentru ideile propagate de dușmanii de peste Laita ai Maghiarilor, nu, nici între Croați, nici între Slovaci, nici între Sârbi, nici mai ales între Germani și Români, care țin mult la ființa statului ungar și-și aduc cu un fel de oroare aminte de timpul când se aflau sub o mai directă stăpânire a Vienei.

Noi oamenii cu minte mai normală tot nu putem însă să înțelegem, unde vrea guvernul ungar să ajungă deschizând ușile temnițelor tocmai acum, când în țările de peste Laita se întărește mișcarea pornită contra ființei statului ungar.

Dacă e adevărat, că albul nu e negru și ca de două-ori doi fac întocmai patru, nu mai puțin adevărat e, că omul, pe care-l arunci fără de milă învederată în temniță, și cei mai de aproape ai lui, și prietenii lui și toți cei de un gând cu dânsul, nu ți-se fac prieteni, ci se simt împinși spre dușmanii tăi.

O bucurie nespūsă trebuie să-i fi cuprins pe conducătorii mișcării anti-ungare când au primit știrea, cum unul câte unul Români mai inimoși sunt trimiși în temnițe, culmea bucuriei e însă știrea, că un deputat slovac, deci om foarte popular, a fost osândit pe doi ani de zile.

»So etwas kann man sich nicht täglich bestellen!« — Asta prețuește cât o bătălie câștigată, — nu însă pentru cei ce trimit în temniță.

Sunt vre-o două-zeci de ani decând s'a pornit dela Sibii acțiunea pentru stăpânirea »agitatorilor« și de atunci și până astăzi au fost aruncați în temnițe o mulțime de oameni, cari ei înșiși nu s'au simțit nici odată vinovați, căci n'a fost nimeni în stare să-i convingă despre vinovăția lor. Nici unul dintre dânșii n'a ajuns dar să se căiască și să-și schimbe linia de conduită, ci, socotindu-se năpăstuit, a urmat după eșirea lui din temniță lupta cu zel îndoit.

Nu e deci o figură poetică, ci un adevăr exprimat în cea mai prozaică formă, căci cei mai vajnici agitatori sunt în Un-

colizie cu datorințele — a fost desaprobat). Sunt interesante datele: colegii au înmulțit averea națională cu vr'o 80 de mlađițe, tot românași și româncuțe, bobocei de să-i săruți de drag pe toți... Patru dintre colegi sunt deja socrii. Unul e pro-topop, trei asesori konzistoriali, cinci au fost distinși cu brău roșu. Unul a fost candidat de deputat național (V. Petroviciu), unul profesor de teologie (dr. I. Petran) mort în anul trecut, iar unul prov. secretar konzistorial. Unul servește în limba greacă (A. Moș, Mișcolț), iar altul cultivă industria națională, având sub mână măiestri, cari lucră buți și roate ce ajung și prin piețele României. (Acum ceva între paranteze: Dintre toți cel mai ponderos e A. Iancu — înțeleg în greutate, 114 klg. — mai cărunț Braja, mai tinăr pro-topopul Lazar, mai orator Oprean, mai filozof Petroviciu, mai radical Pinteza, mai galant Ursuț, mai amical Pantoș, mai nemulțumit Ana, mai intim Iercan, mai mistic Morar, mai rezolut Petrila, mai extremist Suciuc, mai »bontonist« Moș, mai convins Ștefanuț și mai neconvins Magier).

Se alege biroul ciclului viitor de 5 ani în persoanele colegilor: C. Lazar ppresb. V. Petrovici și Tr. I. Magier, enunțându-se, că convenirea viitoare să se țină tot la termenul precizat în »Obligamentul« vechiu, cu adausul, că aceasta convenire să se aranjeze în stil mai festiv și iubilant, împlinindu-se atunci un sfert de secol din activitatea vieții noastre publice. Momentul culminant e, că și absolvenții actuali ai cursului III teologic se angajază la convenire peste 5 ani deodată cu »bătrânii«, că astfel legătura trecutului să se încheie cu viitorii urmași în mândră armonie. Intre altele s'a mai decis organizarea unei petreceri publice pe care vor avea se o aranjeze fii colegilor, — iar celelalte lucrări de pregătire se conced biroului.

Se decide apoi prezentarea în corpore la Prea Sf. Sa bunul Arhiepiscop I. I. Papp pentru a i-se aduce omagiile fiești și achitarea onorului față de bravul prelat a românilor dreptcredincioși din dieceza Aradului.

In fine președintele închide ședința, rugând ceriul, să ne ocrotească pe noi pe toți și sfânta noastră moștenire!... D-zeu fie cu noi!...

Notariatul.

Din România.

Dela universitate. Pentru catedra de Istorie Bisericească, a fost numit profesor suplent, dl N. Dobrescu, cunoscut din scrierile sale bine studiate în astă materie. In cursul seu de inaugurare, relevase un moment de importanță deosebită, accentuând, că, abătându-se, adecă pășind

toate manifestările noastre de cultură, — iată ce a făcut din »Sămănătorul« centrul mișcării noastre culturale, și din dl Iorga sufletul acestei mișcări.

Incă ceva. Indrumarea ce porneă dela »Sămănătorul« nu se opreă la granițele politice. Cronicele »Sămănătorului« au început să devie locul de întâlnire al tuturor scriitorilor români. Un talent, sau o bună publicație nouă, apărută în Ardealul nostru — este primită cu aceeași bucurie în România ca și la noi. Sadoveanu nu e mai puțin citit în Ardeal, ca Agărbiceanu.

»Luceafărul« nostru și »Junimea literară« din Bucovina sunt puse în serviciul aceleiași idei ca »Sămănătorul«. Dacă suntem despărțiți prin graniți viclene — avem aceeași limbă aceleiași simțiri, aceleiași gânduri, și mâne vom avea aceeași cultură românească. Azi toată generația tinăre se crește și se încălzește la lumina acestui ideal.

Nu se poate spune, că ceialalți literați, grupați în jurul »Sămănătorului« n'ar fi contribuit și ei cu o bună măsură la izbânda curentului nou. E

înainte, dela obiceiul de până acum, d-sa va trata *istoria bisericească a tuturor românilor*, de ori și unde, chiar și din Macedonia. In felul acesta, din ce oară istoria noastră bisericească din trecut, este însăși istoria politică a noastră, vom ajunge în sfârșit, să aibă, măcar cei ce ascultă aceste cursuri o idee cât de cât, despre starea și desfășurarea noastră în istorie. Cine știe, ce mari lipsuri băntuiau în asta privință, se va bucura îndoit, de înțelegerea și pentru altfel de interese decât cele ale chemării sale specifice, ce a dovedit luminos dl Dobrescu.

Dl Nicolae Iorga, ține în toată Sâmbăta seara un curs gratuit, despre istoria literaturii noastre mai nouă. Interesul față de aceste cursuri — conferințe e așa de mare, încât, la orele 8 deja — Dl Iorga vine la 9 — nu se mai găsește loc în sală, nici cât să stai în picioare. S'au luat măsuri, ca ele să se țină la Ateneu ori în sala senatului. Vine să le asculte și multă lume, mai mult tinăre, »de afară«.

Colecte de mărci. Mulți de-ai noștri, doritori să aibă nouele mărci ale expoziției, reprezentând tablouri ori paviloane, se vor fi mirat, cum de nu au primit încă nici una. Nu se știa încă, că mărcile nu se vând numai cu seria, în care iarăși se cuprind tot mărci în valori dela 1 Leu în sus. Seria costă 9 fr. — Ele sunt făcute mai mult pentru amatori de colecte. La postă nu prea circulă. Cine ține să le aibă, să ceară o serie întreagă. — Dealtmintrea, sunt cam slab executate; nici că se apropie de cele jubilate. S. D.

Pentru abonenții „Tribunei“.

Parte în urma rugării ce i-s'a făcut administrației ziarului nostru, parte în urma atențiunii ce administrația are pentru unii abonenți, destul că sunt și acum mulți căror li s'a trimis „Tribuna“ fără a fi plătit cuartalul din urmă ori a doua jumătate a anului (cei de Duminecă).

Rugăm deci stăruitor pe toți câți sunt în restanță, să binevoiască a grăbi cu plata abonamentului.

ADMINISTRAȚIA.

însă netăgăduit, că dacă azi suntem pe calea sigură de-a avea o literatură și o cultură curat românească, cea mai mare parte din merit îi revine dlui Iorga. Al d-sale a fost cuvântul tare care ne-a fixat idealul, a d-sale a fost inima care le-a încălzit pe ale noastre.

H A Z.

Ce-i »nou« pentru o văduvă?

Tinărul: Doamnă, te iubesc.

Văduva: Poveste veche, dle.

Tinărul: Nici nu gândești cât de mult mă simt atras de dta.

Văduva: Vorbe uitate de vechi dle.

Tinărul: Nu pot să mai trăiesc fără dta, dă-mi voe să te iau de nevastă.

Văduva: Ah! In sfârșit. Asta vezi e o vorbă nouă care-mi place!...

NOUȚĂȚI.

A R A D, 30 Noembrie 1906.

— **Corpurile legiuitoare** române s'au deschis Mercuri printr'un mesagiu regal citit la Camera de dl prim-ministru Gr. Cantacuzino.

— **Konzistor mitropolitan** s'a ținut Luni și Marți în Sibiu sub presidenția L. P. S. Sale mitropolitul Mețianu. S'au luat măsuri pentru ducerea la îndeplinire a concluzelor congresului național-bisericesc și s'au espedat afacerile curente.

— **Pedepsirea conspiratorilor** din Cragujevaț. Din Belgrad se vestește, că tribunalul militar după o pertractare secretă de două săptămâni, în sfârșit a adus sentență în afacerea dela Cragujevaț. Se știe adică, că mai mulți oficeri și suboficeri din armata de acolo au făcut conjurație contra oficerilor, cari au omorât pe regele Milan. Pentru aceasta au fost pedepsiți în mod următor: *Suboficerii Sredojevici la 20 ani, Maxinovici, Drudarevici, Mihailovici la 15, Stojanovici la 10, Milovanovici la 8, Milosavljevici, Nicolici, Anataskevici și Gheorghievici la 6 și alții 14 la câte 5 ani. Capitanul Malimovici la 10 ani, căpitanul Grkovici, locotenentul Micici și oficerul Mihailovici la câte 6 ani temniță de stat.*

— **Interpelarea** pe care a adresat-o în ședința de Mercuri a Dietei dl dr. Aurel Vlașă guvernului, a avut darul să încurce rău guvernul.

Dl Vlad a întrebat:

1. Ce e cu punerea sub acuză a fostului guvern Fejérváry, — și
2. Se va spori ori nu pe viitor numărul recruților.

Vrând-nevrând, primul-ministru Wekerle trebuie să răspundă.

Răspunsul lui a fost:

1. Ministrii d'acum nu sunt de părere, că trebuie dați în judecată foștii ministri din guvernul Fejérváry;

2. Numărul recruților e necesar să crească pe viitor.

Ceeace e o nouă dovadă, că onorabilii kossuthiști vor fi siliți să voteze ceeace »de zile au combătut, zicând că ar fi o nenorocire pentru țară. I-au strigat lui Tisza că-i »slugă nemernic al Vienei« și acum votă ei ceeace n'au dat răgaz să se voteze sub Tisza.

Tot așa: cât nu se lăudaseră, că vor să fundă temnițele cu drabanții, și acum nu mai că nu se pornește proces, dar nu li-se iată nici măcar pe placate să »vestejească purtarea nepatriotică a drabanților«.

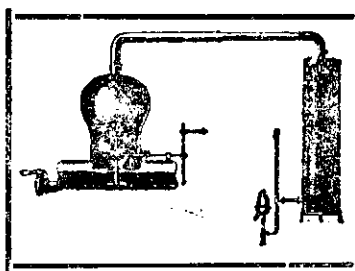
Aducând aceste știri, foile kossuthiste adăune nici nu-și pot ascunde marea supărare. Altfel și-au închipuit kossuthiștii puterea credeau s'ajungă domni, și acum văd că au intrat la stăpân!

— **O ligă pentru susținerea germanilor în Ungaria.** »Pester Lloyd« aduce o știre interesantă din Viena. O telegramă de-acolo anunță, că toate partidele germane din Austria au compo-

Nagy Pál,

măestru căldărar în Budapesta

●●● V. Váci-ut, nr. 64. ●●●

Căldări și recuzite de aramă roșie pentru ferberea spirtului, cognac, licher, comină și drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabilit pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază și provode cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de aramă pentru hoteluri și restaurante; pentru ferbere de cafea, căldări pentru spălat și pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi și cinctură cu prețuri foarte moderate.

comitet pentru a se ocupa de germanii din Ungaria. După o discuție mai lungă s'au hotărât următoarele lucruri:

1. Să vor căuta mijloace de-a se valora cât mai mult produsele agricole ale germanilor din Ungaria.

2. Organizarea acestor germani, înființându-se comitete pentru înleznierea cumpărărilor și a vânzărilor.

3. Ajutoare și înlezni ce să vor da celor cari vor să emigreze, siliți fiind de sărăcie.

4. Un apel adresat către germani de-a nu frecventa grădinele de copii ungurești, cari sunt mortale pentru poporul german. Crearea unor grădini de copii nemțești.

Pe urmă s'a mai hotărât că:

1. La viitoarele negocieri pentru compromis să se cere Ungariei ca să se garanteze dreptul de învățământ nemțesc în școală și biserică. 2. Certificatele dobândite în școlile și la universitățile germane din străinătate să se recunoască și în Ungaria. 3. Pentru a se susține germanii în număr de 2 1/2 milioane din Ungaria și pentru a se crea un centru pentru ajutorarea lor să va înființa o Ligă pentru susținerea germanilor în Ungaria (Verein zur Erhaltung des Deutschtums in Ungarn).

«Pester Lloyd» protestează firește împotriva acestor tendințe. Și noi avem tot dreptul de-a ne îngrijorăm de seriozitatea lor, deși am vedea în el un mare ajutor și pentru noi.

— **Drept întregire** la ceea ce am scris despre interpelarea dlui dr. Vlad făcută în chestia unei ordinațiuni de școală din comitatul Hunedoarei, dăm următoarele din răspunsul ministrului Apponyi (ședința dela 24 Noembrie):

«Ordinul inspectorului reg. de școli a comitatului Hunedoarei numai asta a avut-o ori a putut s'o aibă în vedere și numai în acest înțeles s'a putut valora. Iar în acest înțeles nu e în contradicție cu legile existente și cu ordinațiunile în vigoare, pentru că repet: stă departe de aceea intenție și în deosebi stă departe de intenția mea să mă ating de dreptul înscris în lege al cuiva, deci nici de dreptul pe care-l au școlile comunale ca elevii lor să fie instruiți în limba maternă».

Acesta este răspunsul pe care dl Vlad a avut drept cuvânt l-a luat la cunoștință. Căci interpelarea asta și avea de scop: să-l facă pe ministru să declare ceea ce se cuprinde în lege și era și părerea interpelatorului.

— **Sinodul arhidiecezan în Blaj.** În săptămâna trecută, Joi și Vineri, s'a ținut în Blaj sinodul arhidiecezan, în care s'au pertractat lucruri de importanță pentru biserica unită. I. P. S. Sa Metropolitanul a adus la cunoștința sinodului, că a intervenit pe lângă M. Sa, ca și preoților gr. cat. să li se dea congrua.

M. Sa a dispus, că până la votarea congruei să li se dea din averea statului și preoților ajutoare tot mai mari. S'a hotărât, ca »din subsidiul financiar să se rețină 100/o în favorul fondului preoților dificenți».

Cu privire la salariile învățătoarești, sinodul a hotărât, că unde se poate, plata învățătorilor să se urce la minimul de 800 cor.

Această hotărâre e foarte laudabilă, adusă și cu înțelegerea preoților, deși se știe, că mulți dintre aceștia oameni cu cvalificație înaltă au la an un venit cu mult mai mic.

S'au mai discutat și primit statutele reuniune

de misiuni, exercițiile spirituale și mijloace pentru stăpîrea concubinzelor.

— **Sfințirea bisericii din Gavoșdia.** Ni-se scrie: Duminecă în 29 Octombrie v. a. c. s'a sfințit biserica de nou edificată din Gavoșdia de Criș, edificată pe locul cel mai frumos din comună, donat de foștii urbarialiști.

Duminecă dimineața așteptam să vină Mult On. Domn protopresbiter I. Georgia, care nici nu întârzie, și începu actul sfințirii, cu azistența preoților I. Cosma din Buteni, adm. par. At. Brădean Chisindia, Al. Nica, Almaș, Ioan Popovici, Bârsa, Aug. Mihuliu, B.-Sebeș, Virg. Mihulin, Comlăuș, Const. Mihulin, Cikir, Rom. Raț, Căcărău, L. Dobrei, Revetiș, și Val. Dronca, Berindeni, cari toți după încungiuire, rugăciunile sfințirii și stropirea poporului oficiară sf. liturgie.

Răspunsurile le-a cântat corul din Buteni, carele face fală conducătorului I. Roșu, învățator. În decursul sfetei liturgii s'au pomenit preoții răposași în această comună, între cari s'a pomenit și T. Roșiu din Cil, care atunci zăcea mort. La finea sfinteii liturgii M. O. D. protopresbiter a ținut o așa frumoasă predică, ca și carea rar poți auzi.

După terminarea sfinteii slujbe, credincioșii din alte comune au fost toți până la unul găzduiți și ospătați la Nicolae Ageu, Laurent, Brădean, și mai puțini la alții; iar preoțimea și învățătorimea la harnicul primar Iancu Mihulin, carele plângea de bucurie că și-a văzut dorința împlinită, căruia i-să și poate atribui meritul, că acest edificiu s'a terminat în restimp de 4 luni, dând la dispoziția măestrilor pentru purtarea materialului două trăsuri ale sale, dela început până la sfințire, a ajutat după dânsul Laurent, Brădean, și apoi mai puțin toți după puțină cu carul și mâinile.

Nu e dar lucru de rând când un popor sărac, de vre-o 60 000 (căci vr-o 20 au rădăcit — sunt fără religie —) fără avere și venit bisericesc, fără colecte — cum fac alte comune mai mari — în așa scurt timp, să edifice o astfel de biserică, ca și carea pe valea Crișului — mai mari sunt — dar mai frumoase nu, ceea ce poate face numai conducerea bună și înțelegerea frățească. *Un oaspe.*

— **Societatea acad.-teol. »Academia ortodoxă» din Cernăuț** în 15 Noembrie st. n. a. s'a constituit pe anul administrativ al XXIII 1906/7 în modul următor:

Prezident: Gavriil Străinul. Secretar II (interne): Arseni Fărtăș. Cassar: Vasile Teleagă.

Secție literară: Prezidentul secției și vice-prezident I: Stefan Jianu. Referent și bibliotecar: Ioan Puiu. Adlat și econom: Mihai Corduș.

Secția muzicală: Prezidentul secției și vice-prezidentul II: Victor Berariu. Adlat I și controlor Adlat II și secretar I (externe): Mihai Rusu.

Comisia revizuitoare: George Negură, referent, Victor Hermann și Mihai Bucovechi, adlați.

— **Nedreptate.** Din toate părțile ne sosesc scrisori pline de amărăciune spunând faptul, că recruții înrolați la honvezime sunt chemați la de-prindere de arme, pe ziua de 3 Ianuarie, în ajunul sfetului praznic al Nașterii Domnului, lipsind astfel pe flăcăii români asentați de bucuria, ce o simte ori care creștin la aceasta sărbătoare.

De ce nu s'a purces ca la armata comună? Recruții înrolați la aceasta armată sunt chemați numai pe 15 Ianuarie, deci după sărbătorile noastre.

— **Strassnoff** e vestitul șarlatan maghiar, pe

care-l bănuiau mulți, că este autorul șarlataniei dela Köpenick, căci până atunci numai el era cunoscut capabil a face astfel de năzdrăvăni. De trei zile presa ungurească e plină, în fine, cu amănunte despre isprava cea mai nouă alui Strassnoff: sub numele de Oscar Berger von Windenek, consilier de curte și secretar al noului ministru de externe, Aerenthal, s'a anunțat la arch. Posilovits, în Agram, care l'a găzduit trei zile și l'a plimbat cu trăsura, dându-i toată atenția. De asemeni s'a introdus la cei mai de frunte politicieni (dr. Frank etc.) și chiar la Banul, ba era să se logodească și cu o domnișoară din societatea înaltă. A avut convorbiri politice și a escrocat pe foarte mulți, cu sume mari (până la 40.000 cor., Buclucul cel mare este însă că acum presa coaliționistă («Bud. Hirrap») e indignată rău pe croați. Zice: se vede că croați au fost obicinuiți să negocieze în taină câte cu un agent din Viena, la spatele Ungariei!

— **Schimb de depeși între primarii Romei și Brăilei.** Primarul de Brăila, cu ocazia desvălirii monumentului împăratului Traian a trimis primarului Romei o telegramă în termeni foarte călduroși, prin care amintește originea comună italo-română și vorbește de Roma, mama comună a celor două națiuni.

Primarul Romei a răspuns astfel:

»Trimite o cordială salutare orașului Brăila care, afirmându-și în mod solemn romanitatea, înalță lui Traian un monument, pentru a păstră originea sale latine tradițiunile eternei Rome. Orașul Roma mulțumește de reînnoirea expresiunii sentimentelor de frăție milenară».

Atât depeșa primarului Brăilei cât și aceea a primarului Romei au fost comunicate Agenției Stefani spre a le comunica tuturor ziarelor italiene.

— **Epilogul alegerii din Șiria.** Deunăzi pentru »Deșteaptă-te Române», Mercuri pentru altă crimă (?) stătură alți 27 de Români, aceștia din Covăsinț, pe banca acuzaților. Crima lor e de a fi huiduit, pe candidatul de deputat ungar, vestitul Gabányi, cu prilejul când acesta și-a rostit programul în Covăsinț. Unii dintre cei 27 sunt acuzați cu ațătare, alții cu însuși crima determinată în ș-ul 196: violare împotriva particularilor (magánosok elleni erőszak).

Acuzații sunt: Ioan Cure, preot, Aurel Cure, Mihai Vorțan, Iosif Caprucean, Virgil Țigan, Mitru Popiștean, Todor Tudor, Vasilie Tudor, Mitru Balta, Savu Tudor, George Florea, Adrian Cure, Vasile Sergian, Todor Tudor Tut, femeea Savu Tudor, George Jurculescu, Iosif Chevereșan, Todor Balta, Pavel Cure.

Apărătorul lor a fost dl dr. Ștefan C. Pop.

În decursul pertractării apărătorul a cerut să s'asculte mai mulți martori, ceea ce admițând tribunalul, procesul s'a amânat.

— **Românii din Roma.** Ziarul italian »Messaggero» spune, că românii din Roma au adresat o scrisoare regelui George arătând prigonirile îndurate de români în Macedonia din partea propagandei grecești.

Scrisoarea arată limbajul ziarelor din Atena cari declară război românilor din Macedonia, cari își apără numai naționalitatea.

Colonia Română speră că după vizita regelui George la Roma va urma pacificarea în Macedonia.

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnizorul curții regale,
atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDEK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistere, irigatoare, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

